

Pred hudo preizkušnjo

Problemi, ki jih prinaša novi deželni volilni zakon, niso le problemi stranke Slovenske skupnosti, temveč zadevajo tudi širše odnose v naši narodnostni skupnosti in koristi, ki jih ima manjšina od lastnih izvoljenih zastopnikov. Novi volilni zakon zahteva od strank, da prebijejo visok »prag« v številu glasov, če naj dobijo zastopstvo v novem deželnem svetu (približno 13.000 glasov v enem okrožju, torej Trstu, Gorici, Vidmu, Tolmeču ali Pordenonu), drugače pa jim je dana možnost »volilnega povezovanja« za koriščenje ostan- kov.

Če želimo Slovenci v Furlaniji-Juljski krajini ohraniti deželno svetovalca Slovenske skupnosti na volitvah, ki bodo 13. junija prihodnjega leta, sta na voljo torej perspektivi krepitve in širjenja samostojnega nastopanja ali pa iskanja poštenih volilnih povezav ob zamenjavi samostojnosti slovenske stranke.

O tem je razpravljalo deželno tajništvo Slovenske skupnosti na zadnji seji, 14. septembra, v Nabrežini, ko je tudi sklenilo, da priredi v začetku oktobra celodnevni seminar za svoje izvoljene predstavnike in člane strankinih organov za razpravo o tem in pa o splošnem položaju naše skupnosti. Deželno tajništvo Ssk je mnenja, da bo potrebno internacionalizirati naše probleme, če pristojne oblasti ne pokažejo resnične volje po preusmeritvi dosedanje politike tako na vsedravnini kot na krajevni, zlasti tržaški ravni.

Na seji tajništva, ki jo je vodil deželni tajnik Ivo Jevnikar, sta o položaju na Tržaškem in Goriškem poročala oba pokrajinska tajnika. Martin Breclj je poročal o nadaljnjih znakih zaprtosti na tržaški občini in pokrajini, kot tudi o novih nesprejemljivih napadih na pravice slovenskega jezika. Hadrijan Corsi pa je pozitivno ocenil premostitev krize na goriški pokrajini z razširitvijo koalicije, okrepitevijo slovenske prisotnosti v odboru in odgovorno nalogo, ki jo je v njem prevzel odbornik Ssk Mirko Špaccapan.

Na seji je bil govor tudi o napovedani preosnovi gorskih skupnosti. Ssk zagovarja stališče, da predstavlja ozemlje, ki ga danes povezuje Kraška gorska skupnost, enoto, ki je ni mogoče deliti, zlasti spričo zahteve, da bi morebitni kraški naravni park upravljal ravno Kraška gorska skupnost. Pozitivno pa je bil ocenjen predlog o takem združevanju gorskih skupnosti v videmski pokrajini, da bi bilo slovensko prebivalstvo, ki ima podobne gospodarske težave, učinkovito povezano.

SPOMINSKO SLAVJE OB 40-LETNICI SMRTI VINKA VODOPIVCA

Slovenska kulturna javnost, še zlasti na Primorskem, obhaja letos 40-letnico smrti priljubljenega skladatelja, sicer dolgoletnega župnika v Kromberku pri Gorici Vinka Vodopivca (1878-1952). Tako se je v okviru spominjanja na ta jubilej zvrstilo že več manifestacij, ki so vsaka na svoj način opozorile na lik tega znamenitega Primorca, v katerem se posrečeno združuje poslanstvo duhovnika in umetnika.

Ob tej priložnosti je Goriški muzej kot 19. zvezek svojega znanstvenega zbornika Goriški letnik izdal knjigo, ki v obliki mo-

zborov »Moje gosli« in zbirko mešanih zborov »Naša Soča«.

Višek pa je jubilej Vinka Vodopivca doživel v nedeljo, 20. septembra, v Kromberku, kjer je bil na novo urejenem spominskem parku pred cerkvijo odkrit in blagoslovljen kip tega priljubljenega primorskega skladatelja, delo akademskega kiparja Zmaga Posege. Tu je potekala veličastna slovesnost, ki je imela dva dela, cerkvenega in državnega. V prvem delu slavnosti smo prisostvovali maši v spomin Vinka Vodopivca, ki jo je z več drugimi duhovniki daroval koprski škof msgr. Metod Pirih. V nagovoru po evangeliju

e kratko osvetlil zgodovinske okoliščine, v katerih je deloval Vinko Vodopivec in ob tem poudaril dejstvo, da je v vseh obdobjih delil usodo zaupanega mu ljudstva, tako v begunstvu med prvo svetovno vojno, za časa fašizma, med drugo svetovno vojno in po njej. Skladno je združeval poklic duhovnika in skladatelja, moč za svoje poslanstvo pa je črpal iz vere. Škof Pirih je v zaključku svojega govora opozoril na pomen Vodopivčeve ustvarjalnosti za verski, moralni in tudi širše narodni dvig primorskega ljudstva. Slovesno mašo je s svojim petjem

III ➔ 2

MARKO VUK

nografije osvetljuje osebnost Vinka Vodopivca. V petek, 18. septembra, pa so v gradu Kromberk, kjer ima sedež ta ustanova, odprli zgodovinsko razstavo o skladatelju Vodopivcu. Ob otvoritvi je spregovoril dr. Zorko Harej, znani javni delavec in glasbenik iz Trsta, kulturni spored pa je pripravil tamburaški orkester Biserica iz Reteč pri Škofji Loki. Vodopivčevo 40-letnico smrti je poudarila tudi Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, ki je v sodelovanju z Zvezo kulturnih organizacij Slovenije izdala dva zvezka skladateljevih posvetnih skladb, zbirko moških in ženskih

Posnetek z odkritja in blagoslovitve Vodopivčevega kipa v Kromberku. Ob koprskem škofu Metodu Pirihu je skladateljeva sestrčna Marička Vodopivec, na skrajni desni pa slavnostni govornik Ciril Zlobec (foto M. Zavadlav)

Izid referenduma kaže na krizo

Francoski volivci so v nedeljo, 20. t.m., na referendumu potrdili sporazum iz Maastrichta in s tem omogočili nadaljevanje procesa evropskega združevanja. Francoski predsednik Mitterrand je po splošni oceni srečno preстал svojo najtežjo politično preizkušnjo, saj se je bil pred časom odločil za razpis referenduma samo zato, ker je hotel, da se o tako važnem vprašanju, kot je evropsko združevanje, odloči francosko ljudstvo. Res je sicer, da je sporazum iz Maastrichta potrdila le pičla večina francoskih volivk in volivcev, ker se je za dogovor izreklo le 51 odstotkov volivnih upravičencev, vendar je

Mitterrand kljub vsemu dosegel velik uspeh.

Prav izid referenduma v Franciji pa zgovorno dokazuje, da doživlja proces evropske integracije krizo. Znano je, da so Danci zavrnilo sporazum iz Maastrichta, v nedeljo pa je le za las manjkalo, da ne bi enake usode ta sporazum doživel tudi v Franciji. Prav gotovo imajo delno prav tisti, ki že več let trdijo, da je Evropska skupnost pravzaprav domena političnih elit in političnih izbran- cev, medtem ko stojijo široke ljudske množice ob strani in ne sodelujejo pri oblikovanju nove evropske zgradbe.

Po referendumu sta se sestala francoski predsednik Mitterrand in nemški kancler Kohl ter proučila stanje, ki je nastalo po volivni preizkušnji v Franciji. Zanimivo je, da po srečanju niso objavili nobenega skupnega poročila in da se Mitterrand tudi ni udeležil skupne tiskovne konference. Verjetno ne gre za kak hujši spor, vendar je znano, kako je Mitterrand mnenja, da je treba v sporazum iz Maastrichta vnesti nekaj popravkov oziroma dopolnil, kar med drugim zahtevajo Danci in kar je tudi njihov pogoj za nadaljnje sodelovanje pri gradnji združene Evrope.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 27. septembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Gusarji na obrežju«; 10.50 Boris Kobal in Sergej Verč: »Prežganka«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Tržaški štempiharji; 15.15 Iz krajevnih stvarnosti; 16.00 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditev.

■ PONEDELJEK, 28. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jugoslavija 1941-45; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 Okno na Arbat; 12.40 Cecilijanka 1991. Mešani zbor Štandrež; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Svet za zaveso«; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: »Suženj luči in zvoka«.

■ TOREK, 29. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jožko Kragelj: Simon iz Ruta ob 50-letnici 2. tržaškega procesa; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 Otroci in igra; 12.40 Cecilijanka 1991. Moški zbor Štamer; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: »Suženj luči in zvoka«; 18.00 Andrej Budal: »Na konju«.

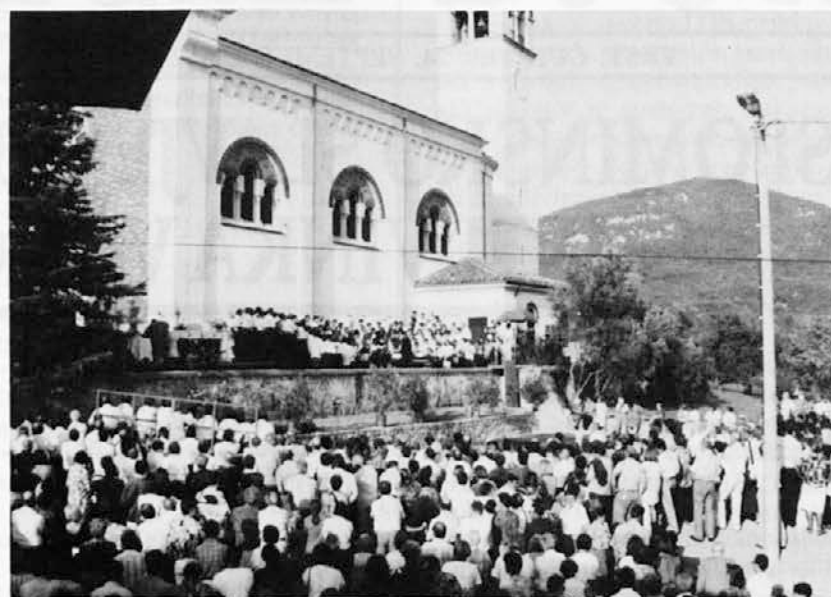
■ SREDA, 30. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jožko Kragelj: Simon iz Ruta ob 50-letnici 2. tržaškega procesa; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 Pesnice in pisateljice v anglosaški književnosti; 12.40 Cecilijanka 1991. Pevska skupina Sovodenjska dekleta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 »Na goriškem valu«; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Na goriškem valu«; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: »Suženj luči in zvoka«; 18.00 Sprehod po poteh slovenskega gledališča.

■ ČETRTEK, 1. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jožko Kragelj: Simon iz Ruta - ob 50-letnici 2. tržaškega procesa; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 V deželi čarobne palice; 12.40 Cecilijanka 1991. Mešani zbor Oton Župančič iz Štandreža; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: »Suženj luči in zvoka«.

■ PETEK, 2. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Po poteh Evrope; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 Halo, dober dan! Tu 362875; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Halo, dober dan!; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Ena resna — ena smešna«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: »Suženj luči in zvoka«; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 3. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Kulturnem domu v Trstu; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 Ta rožajanski glas — Oddaja iz Režije; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 16.00 Skozi tančico molka; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Tržaški štempiharji; 18.30 Jazz.

Spominsko slavlje ob 40-letnici smrti Vinka Vodopivca

Slovesne maše v spomin V. Vodopivca v Kromberku se je udeležilo izredno veliko ljudi. Ob cerkvi je združeni zbor cerkvenih pevcev z Goriškega (foto M. Zavadlav)

olepšal združeni zbor cerkvenih pevcev z Goriškega, ki ga je vodil Lojze Kobal in spremljala na orgle Terezija Paljk.

Sledil je državni del proslave, v katerem je v imenu častnega odbora spregovoril novogoriški župan Sergij Pelhan, slavnostni govornik pa je bil član slovenskega predsedstva Ciril Zlobec. V svojih izjavah je poudaril predvsem združevalne vrline Vodopivčeve osebnosti, ki je deloval kot duhovnik, rodoljub in kulturni delavec. Pri ljudeh takega kova so po Zlobčevem mnenju pomembni predvsem plodovi duha, ki presegajo čase oz. vsakokratno dnevno politiko.

V bogatem kulturnem sporedu so sodelovali združeni ženski in združeni mešani zbor pod vodstvom Rozine Konjedic-Hvalič ter Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec, ki ga vodi Andrej Misson. Na koncu so še posebej mogočno zazvenejele legendarne Vodopivčeve »Žabe«, ki jih je izvajal omenjeni študentski zbor, okrepjen z nekdanjimi člani tega pevskega zbora. Omeniti je potrebno tudi sodelovanje Goriškega pihalnega orkestra, ki je zaigral več koračnic in slovensko himno.

Slavnost v Kromberku je številnim udeležencem približala lik Vinka Vodopivca, ki se je v svojem glasbenem udejstvovanju odlikoval z ljudskostjo, pevnostjo in preprostostjo, te njegove lastnosti pa smo zaznali tudi v ugotovitvah govornikov in poslušanju skladb, tako cerkvenih kot posvetnih. Izkazalo se je, da je spomin na skladatelja in duhovnika Vodopivca še danes živ, saj pomeni njegovo delo nezamenljiv del v narodnem, verskem in moralnem napredku primorskih Slovencev

Vprašanje svetovalca B. Brezigarja

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je prejšnji teden vložil vprašanje v zvezi s problemom, da zdravstveno osebje na nekaterih osnovnih in srednjih šolah v tržaški pokrajini ne obvlada slovenščine. V preteklosti so pristojne zdravstvene oblasti jemale v poštev zahteve in potrebe slovenskih šol, piše Brezigar, in so zato namenile zdravstveni šolski službi ljudi, ki so slovenščino obvladali. V zadnjih mesecih pa je tržaška KZE poslala v slovenske šole osebje, ki ne pozna našega jezika, kar negativno vpliva tudi na njihov odnos z otroki. Osebje, ki obvlada slovenščino, pa je KZE namenila drugim sektorjem.

Na podlagi zgoraj navedenih podatkov je Bojan Brezigar vprašal deželni odbor, ali namerava posredovati pri vodstvu KZE za rešitev tega problema.

VAL STAVK V ITALIJI

V Italiji se je začel val stavk. Sindikalne organizacije prirejajo protestne stavke po posameznih deželah in do zdaj še ni znano, če se bodo odločile tudi za splošno stavko. Govori se, da bo takšna stavka po vsej verjetnosti v torek, 29. t.m., vendar doslej še ni padel noben sklep v tem smislu. V središču pozornosti so seveda zadnji vladni ukrepi na davčnem področju. Vlada se je odločila za strogo varčevalno politiko, saj mora za vsako ceno omejiti ogromni javni primanjkljaj, kajti država je že na robu stečaja. Poleg davčnega vijaka so za novo gospodarsko in socialno politiko značilni predvsem izredni varčevalni ukrepi na področju zdravstva in socialnega skrbstva. Vsi ti ukrepi so predmet razprave v parlamentu, kjer bo verjetno pri-

šlo do manjših korektur, čeprav je gotovo, da se že začrtane smernice ne bodo bistveno spremenile. Niti stavke ne bodo kdovekako vplivale na nadaljnji razvoj dogodkov, čeprav bodo s tem široke ljudske množice dajale duška svojemu razpoloženju.

Med prvo večjo stavko v Toskani je prišlo tudi do hujših incidentov, saj je skupina demonstrantov napadla znanega sindikalnega voditelja Trentina, ki je le za las ušel najhujšemu. Dogodek so odločno obsodili predstavniki vseh političnih sil.

Medtem se italijanska lira še dalje nahaja v vrtincu najrazličnejših pritiskov in vplivov. Še dalje je izven evropskega monetarnega sistema in je njen tečaj odvisen le od zakona povpraševanja ter ponudbe.

Pomembna izvolitev K. Smolleja

Bivši poslanec v dunajskem parlamentu Karel Smolle je bil na ustanovnem obnem zboru avstrijskega komiteja Evropskega biroja za manj rabljene jezike (ali s kratico EBLUL - European Bureau for lesser used languages) dne 15. t.m. izvoljen za predsednika. EBLUL je v evropskem merilu vpliven član komisije ES in evropskega parlamenta, ko odločata o vprašanjih narodnostnih skupnosti. Oktobra, ko bo tudi Avstrija pristopila k Evropski skupnosti, bo novoizvoljeni avstrijski komite postal polnopraven član EBLUL-a. Govori se, da bo Karel Smolle postal tudi predsednik dunajskega Centra avstrijskih narodnosti. To naj bi se zgodilo na obnem zboru sredi oktobra. Smolle je bil ustanovitelj Centra in njegov prvi predsednik.

Po ljudskem štetju iz leta 1991 (rezultati so bili objavljeni pred kratkim), živi na avstrijskem Koroškem danes 14.100 Slovencev. Pred desetiimi leti jih je bilo samo sto več. Ta podatek je spodbuden, saj dokazuje, da se je, vsaj v zadnjem desetletju, ustavilo hudo upadanje števila koroških Slovencev. Povemo naj, da jih je bilo leta 1951 okrog 42.000, dve desetletji kasneje pa le 17.000. To upadanje števila gre v tistem času pripisati ne le nizkemu številu rojstev, ampak predvsem asimilaciji. Nekateri so tedaj že računali, kdaj Slovencev v Avstriji ne bo več... Zadnje ljudsko štetje pa je dokazalo, da se njihove napovedi niso in verjetno tudi ne bodo uresničile.

Pogovor z ravnateljem SSG Miroslavom Košuto »Pravi kapital gledališča je njegovo občinstvo...«

Zastor Slovenskega stalnega gledališča v Trstu se bo dvignil v petek, 9. oktobra. Na ta večer se bo uradno pričela nova sezona naše gledališke hiše, ki pa se mora tudi letos, od samega začetka, soočiti z nadvse resnimi vprašanji predvsem finančnega značaja.

Sezono 1992/93 Slovenskega stalnega gledališča so na tiskovni konferenci predstavili v petek, 18. t.m. Govorila sta predsednik upravnega sveta Rafko Dolhar in ravnatelj Miroslav Košuta, kateremu smo zastavili nekaj vprašanj.

Najprej nekaj besed o premieri. Za katero delo gre in zakaj ste se odločili zanj?

Običajno sezono začenjamo z velikim delom, marsikdaj celo najpomembnejšim projektom leta. Za to sta vsaj dva vzroka: otvoritvena predstava je slovesnost, kakršnih pri nas med letom ni ravno veliko, je začetek skupnega potovanja, začetek avanture. Ljudje so željni srečanja s prijatelji in znanci, z gledališčem in tistim neznanim novim, ki ga nedvomno prinese vsak repertoar. Je pa še drug, praktičnejši razlog, ki govori za to, da se sezona začne z velikim delom: v tem času študija ne ovirajo ponovitve drugih predstav in dodatne obveznosti, igralci so spočitni, delovno vzdušje je optimalno.

Kljub vsemu temu pa letos začenjamo z delom, ki bi bilo sprejemljivejše nekje sredi sezone. Postavili smo ga na začetek zaradi nevarnosti, da bi premiero morali imeti zunaj Kulturnega doma. V hiši smo namreč opravili vrsto zahtevnih del, prepričani smo, da smemo računati z razumevanjem odgovornih oblasti, ta hip pa še

nimamo zagotovila. Naj k temu dodam, da začenjamo sezono spet enkrat brez sredstev.

Če naj bom po tem dolgem, a potrebnem uvodu, jednat, moram reči: začenjamo z delom **Hamlet v pikantni omaki**, ker je avtor priljubljeni sodobni italijanski dramatik Aldo Nicolaj, ker ga lahko izvedemo s svojimi igralci brez gostov in ker gre za komedijo, ki jo v sili lahko igramo tudi na kakem manjšem odru, ta čas pa smo smeja še kako potrebni.

Kaj ste predvsem upoštevali pri sestavi letošnjega repertoarja in katera dela si bomo letos ogledali na odrskih deskah SSG?

Lansko sezono, posvečeno slovenski suverenosti, smo oblikovali predvsem s teksti sodobnih slovenskih avtorjev, le začeli in končali smo s klasikom. Letošnja naj bi bila nekakšna zrcalna podoba lanske: v jedru avtorji klasičnega gledališča, na začetku in koncu pa sodoben tekst. Pod klasičnim gledališčem mislim seveda pisatelje raznih obdobij: Čehov, Wilder, Shakespeare, pa tudi Andrič in Andersen, od gostujočih pa znova Shakespeare, Schnitzel, Schiller...

Kakšen odziv publike pričakujete in katero delo je v letošnjem repertoarju vredno posebne omembe?

Upam da bo naše občinstvo s tem potešeno, saj je bilo v poslednjem času veliko povpraševanje po klasiki. Očitno pa ni tako samo pri nas, saj smo tudi v drugih slovenskih gledališčih zasledili podobno tendenco, tako da smo enkrat toliko lahko izbirali med številnimi naslovi. Odločitev pa ni bila zmeraj samo stvar okusa, ampak tudi stroškov gostovanja. Širokosrčni smo bili samo pri izbiri Kralja Leara, trenutno gotovo najpomembnejšega slovenskega gledališkega projekta v koprodukciji Cankarjevega doma in Drame SNG v Ljubljani. Prav pa je, da nudimo našim gledalcem možnost, da vidijo predstavo, ki obeta, da bo izjemno umetniško doživetje.

Problem pomanjkanja mladih igralcev v tem času ni bil (ker ni mogel biti) rešen. Katerim vzrokom pripisujete dejstvo, da se

Ravnatelj SSG Miroslav Košuta (desno) in predsednik upravnega sveta Rafko Dolhar sta na tiskovni konferenci 18. t.m. govorila o načrtih in težavah našega gledališča (foto D. Krizmančič)

mladi ljudje ne odločajo za igralško kariero, in kakšna bodočnost se — glede na sedanje stanje — piše Slovenskemu stalnemu gledališču v naslednjih letih?

Problem, žal, ostaja. Ni bil rešen predvsem zaradi pomanjkanja sredstev, a tudi zato, ker za mlad par nimamo domačih kandidatov. Če natanko prisluhnemo mojim besedam, boste videli, da sem vaše vprašanje o mladih perfidno zreduciral na par. To pa zato, ker nujno potrebujemo vsaj mlad par in ker iskreno mislim, da kaj več kot par ne bo mogoče zaposliti. Če bi imeli talentirane zelo mlade domačine, bi jih že nekako morali angažirati, za stalno zaposlitev gostov pa resnično ni sredstev. Poleg tega pa po mladih trenutno vzdihujejo vodstva vseh slovenskih gledališč. Pomladka pač ni, perspektive gledališč so vse prej kot rožnate, po drugi strani pa je prav tako res, da bi

gledališče marsikomu lahko zagotovilo vsakdanji kruh. Žal ne kaj dosti od tega, ampak v tem času, ko so mladi resnično »generacija pred zaprtimi vrati«, kaže o tem razmisliti. Zato bo SSG tudi letos organiziralo svojo gledališko šolo.

Tudi finančne težave na žalost še zdavnaj niso stvar preteklosti. Kako kaže za letošnje leto?

Finančna stiska je letos tolikšna, da bomo o njej še veliko pisali že v bližnji prihodnosti, ne glede na to, kako odločijo v zvezi s Skladom za Trst. Zato bi se zdaj odgovora vzdržal. Rekel bi le, da je največji in edini pravi kapital vsakega gledališča njegovo občinstvo, še posebno abonenti. Kolikor bo odziv pri vpisu abonmajev zadovoljiv, nam bo gotovo uspelo premagati tudi druge težave.

Pogovarjala se je
Helena Jovanovič

Na povabilo Zveze slovenskih izseljencev iz Furlanije-Julijske krajine se mudi na obisku v Argentini prof. Boris Pahor iz Trsta. Pisatelj je odpotoval 17. t.m. in se bo predvidoma vrnil v začetku oktobra.

Ni dolgo tega, kar je bila na obisku v Argentini delegacija slovenskih književnikov. Med njimi sta bila tudi Alojz Rebula in Zora Tavčar iz Trsta.

V nedeljo, 20. t.m., je bil v cerkvi na Repentabru na sporedu drugi koncert iz niza, ki ga prireja Gallus Consort iz Trsta in deželni sedež RAI. Glasbeniki so izvedli mašo Dine Slame. Avtorica je tudi nastopila kot pevalka, na baročni instrument viola da gamba pa sta igrala Irena Pahor in Alberto Rasi. Na sliki: prizor z nedeljskega koncerta (foto D. Krizmančič)

Pogovor z Andrejem Gregoričem, ki goji vrtno okrasne rastline

»To delo ti daje svobodo in veliko zadoščenja«

Ob splošnem nezanimanju mladih za zemljo, ki je danes skoraj nihče več noče obdelovati, je spodbudno dejstvo, da se od sodobne generacije vendar še najde kdo, ki ima zemljo rad. Eden od teh je Andrej Gregorič iz Barkovelj. Po končanem znanstvenem liceju »F. Prešeren« v Trstu se je odločil, da se bo ukvarjal s kmetijstvom. Vpisal se je na strokovni tečaj, letos namerava obiskovati še enega, po opravljenem vojaškem roku pa je začel delati v tej stroki; sedaj ima drevesnico. Kot sam pravi, mu to delo daje veliko zadoščenja.

Andrej Gregorič

Najprej obvezno vprašanje: kdaj si se začel zanimati za kmetijstvo?

V moji družini so se ukvarjali s tem, najprej z vinogradništvom, pred kratkima dvema desetletjema pa so začeli z gojenjem okrasnih rastlin. Že od malega sem bil z »nonotom« vedno na vrtu, če sem le imel kaj prostega časa. Ko sem zaključil šolo, sem že skoraj zagotovo vedel, kaj bom delal, posebno še, ker tu v Trstu ni veliko možnosti za zaposlitev; pravzaprav jih je vedno manj.

Katere rastline gojite?

Mi gojimo predvsem rastline za vrtove, ne pa sobnih rastlin. Za te je namreč potreben rastlinjak, v Barkoveljah pa je izredno težko dobiti dovoljenje za gradnjo takšne strukture. Kar zadeva »urnike« naj povem, da delam vsak dan, dopoldne v vrtovih, parkih zasebnikov, popoldne pa doma, kjer tudi načrtujemo sestavo teh zelenih površin. Stvar je veliko bolj zapletena, kot kaže na prvi pogled, tudi zato, ker vsaka rastlina zahteva svoje — določeno vrsto zemlje, senco ali sonce, veliko ali malo vode... in vse to moramo upoštevati tudi pri našem načrtovanju vrtov.

Ali takšno delo nudi dovolj sredstev za preživljanje?

Če delaš v redu in pošteno, se krog klientov vedno večja in dela ne manjka. Seveda je nekaj »mirnejših« mesecev, predvsem julij-avgust ter november-december, ko dela ni ravno veliko.

Katere so negativne in katere pozitivne plati tvojega poklica?

Negativno je predvsem dejstvo, da je to delo precej vezano na vremenske razmere. Poleg tega se pri gojenju rastlin pojavljajo razne težave — od gljivičnih bolezni do škodljivih žuželk, ki jih je v zadnjem času vedno več in so tudi odpornejše. To so sicer težave, s katerimi se srečuje vsakdo, ki se ukvarja s kmetijstvom. Pozitivna plat mojega poklica pa je predvsem ta, da imam svojo svobodo, da si sam urejam delo, čas, poleg tega pa da tudi veliko zadoščenja, saj je obenem to delo kreativno. Kdor ga opravlja, mora imeti nekaj fantazije. Ugaja pa mi tudi zato, ker sem v stalnem stiku z naravo.

Med mladimi ni skoraj nikogar, ki bi se hotel ukvarjati s kmetijstvom. Čemu pripisuješ to dejstvo?

Delo z zemljo je utrudljivo. Človek mora biti stalno na nogah, večkrat dela do poznih ur in mora zjutraj kljub temu zgodaj vstati. Danes pa mladi iščejo udobnost. Mladino od tega poklica oddaljuje tudi dejstvo, da rezultati dela niso takoj vidni, poleg tega pa nosi posameznik tudi precej odgovornosti.

Tudi v naši pokrajini je na eni strani veliko neobdelane zemlje, na drugi pa narašča število brezposelnih. Bi bilo po tvojem tu pri nas možno s kmetijstvom vsaj delno prispevati k rešitvi zaposlitvenega problema?

Kar zadeva gojenje vrtnih in sobnih rastlin tu pri nas nimamo velikih možnosti kot so na primer v Toskani ali Liguriji. Možno je imeti majhen rastlinjak, za to pa je potrebnih najmanj tri tisoč kvadratnih metrov zemlje. Reči je treba, da tudi pri nas v bližini morja uspevajo skoraj vse rastline; morda je nekoliko težje na Krasu, predvsem zaradi nevarnosti poledic ali izredno močne burje. Razen tega pa je največji problem predvsem ta, da pri nas manjka prava organizacija. Treba bi bilo ustanoviti kmetijske konzorcije, ki bi resnično, in ne samo na papirju, sodelovali. Sedaj pa je pri nas tistih, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, malo, pa še tisti delajo sami zase. Če bi se združili, bi lahko nudili delo še drugim in torej ustvarjali nova delovna mesta.

(h)

ZANIMIV SEJEM V VIDMU

Ogled možen do nedelje

Na videmskem razstavišču bo vse do nedelje, 27. t.m., trajal sejem »Casa moderna«, ki so ga odprli preteklo soboto. Gre za eno izmed najpomembnejših razstav hišne opreme in pohištva v severni Italiji. Na njem letos sodeluje približno 500 razstavljalcev iz Italije, Avstrije in Slovenije.

Ta prireditvev je namenjena predvsem tistim, ki kupujejo hišo ali stanovanje, ali ki bi želeli zamenjati pohištvo. Predvsem ponudba deželnih podjetij je zelo bogata. Najlepše so prav gotovo kuhinje, ki so med drugim kar precej cenejše kot npr. v Trstu ali Gorici. Za dnevne sobe in spalnice pa bi lahko rekli, da prevladuje modernejša in nekoliko »hladnejša« usmeritev. Največji tehnološki napredek je viden pri opremi za kopalnice ter pri oknih, polknihi in alarmnih napravah. Kar zadeva kopalnice, je na sejmu Casa moderna možen ogled naj-sodobnejših kopalnih kadi z vodno masažo in računalnikom, s pomočjo katerega lahko določimo idealne parametre za kopanje. Okna in polkna so izdelana iz

takega materiala, ki je idealen izolator in poleg tega ne terja najmanjšega vzdrževanja. Glede alarmnih naprav, ki varujejo hišo pred tatovi, pa so se cene v zadnjih letih bistveno zmanjšale.

Na videmskem hišnem sejmu je na ogled tudi razna oprema za vrt ali dvorišče, od najrazličnejših klopj in miz do manjših lesenih hiš. Številne so tudi stojnice z najrazličnejšo kramarijo. Skratka, gre za sejem, ki si ga velja ogledati, če že zaradi drugega ne, vsaj zaradi konkurenčnih cen pohištva in razne opreme.

* * *

Dokler bodo trajala dela v tržaški operni hiši Verdi, si bo predstave mogoče ogledati v palači Palatipcovich (bivši avtobusni postaji), ki jo v teh dneh urejajo in popravljajo, da bo lahko služila svojemu namenu. Za preureditvena dela je levji delež prispevala znana tržaška družba Tripco-vich — odtod tudi ime začasne operne hiše. Gledališče Verdi naj bi po predvidevanjih popravili do konca prihodnjega leta, če bo seveda za to dovolj denarja.

PROTEST AVTOPREVOZNIKOV

Prejšnji teden so avtoprevozniki v Trstu več dni nadaljevali s protestom. Na trgu Unità je bilo parkiranih nad 50 kamionov (foto D. Križmančič). Vzrok protesta je bilo pomanjkanje odlagališč odpadkov za avtoprevoznike, ki imajo zaradi tega, kot so sami poudarili, precejšnjo izgubo. Poleg tega so tako nemotni pred konkurenco iz Furlanije pa tudi iz ostalih predelov države. Predstavniki avtoprevoznikov so minuli teden imeli več srečanj s tržaškimi občinskimi, pokrajinskimi, deželnimi in vladnimi predstavniki.

Združenje tržaških obrtnikov in obrtna sekcija Slovenskega deželnega gospodarskega združenja sta pretekli teden tudi sklicala tiskovno konferenco, da bi občila seznanila s težavami avtoprevoznikov. Nekateri govorniki so bili izredno ostri in kritični do političnih upraviteljev, ki znajo samo obljubljati. Vprašanje odlagališča odpadnih materialov se je pojavilo že leta 1987, ko so zaprli še zadnjega, ki je bil brezplačen. Od tedaj dalje pa so ponujali samo začasne rešitve, ki so problem le odložile, ne pa rešile.

Avtoprevoznikom so v preteklih dneh, ko so več dni s kamioni protestirali na glavnem tržaškem trgu, ponudili pristojni še eno začasno rešitev, a tokrat, kot kaže, z resnim zagotovilom, da bodo kmalu odprli novo odlagališče odpadnih materialov v dolinski ali miljski občini.

Kvaternica na Mirenskem gradu

Svetišče Žalostne Matere božje na Mirenskem gradu; v ozadju je Gorica

Na kvatarno nedeljo v septembru že od nekdaj praznuje Žalostna Mati božja na Mirenskem Gradu. Tudi letos so se v njenem svetišču zbrali številni romarji v lepi sončni nedelji. Uvodna slovesnost s sveto mašo in procesijo z lučkami je bila že na predvečer, praznični shodi pa so se potem nadaljevali na sam praznik — v nedeljo. Od jutranje pobožnosti sester usmiljenk do poznega popoldneva so si v cerkvi sledile molitve in pesmi, z viškom v slovesnem dopoldanskem in popoldanskem so-maševanju.

V soboto so prepevali pevci z Vogrskega, v nedeljo pa domači mirenski župnijski zbor. Program-ske izbire obojih so bile v znamenju Vinka Vodopivca ob 40-letnici njegove smrti in s tem povezane proslave v Kromberku. Vogrski mešani zbor je tako izvajal Vodopivčovo Mašo v čast sv. Katarini, mirenski pa latinsko Mašo v čast sv. Tereziji Deteta Jezusa, naučeno prav za to priložnost, čeprav je izšla že leta 1930. Kot vedno je odmevno pritegnila Mavova pesem Rožni venec, v kateri je solistični del zapela sopranistka Mirjam Pahor iz Rupe. Nasploh je bilo čutiti, da je kvaternica domačim pevcem še posebej pri srcu. Dirigiral jim je Andrej Budin, organista pa sta bila Marko Vuk in Antek Klančič.

Sporočilo Matere izpod križa je neizčrpno in vedno znova aktualno, ko razmišljamo o človeških stiskah, žalosti in trpljenju... O tem so razmišljali tudi praznični govorniki. Župnik Ivan Kobal z Vogrskega je tako spomnil, da je za Marijo tudi pod križem veljalo »zgodí se tvoja volja«. Tudi v življenju vsakega od nas se prepletajo veseli in žalostni trenutki in vsem nam bo lažje ob misli, da sta z nami tudi v preizkušnjah Marija in Jezus. Zlatomašnik Aleksander Lestan iz Črniča je nagla-

sil, da je Marijino trpljenje porajalo čudeže, ki so nam tudi danes potrebni, osebno, družinsko in družbeno... Pozval je k oseb-nemu spreobrnjenju, s katerim bomo gradili boljše odnose in boljši svet, prinašali več sreče in manj nepotrebne in nesmiselne trpljenja. Oče Bojan iz Koprpa pa se je v sklepem nagovoru podal skozi glavne postaje Marijinega življenja od oznanjenja do križa. Spodbujal je v izrek novega »da« Kristusu in v tem svojstvu sprejem bolečine, vsak svojega križa in odpoved samemu sebi. Veliki načrt kristjanov je, da podarimo Jezusa svetu, z Marijinim zgledom in njeno pomočjo, zato jo ponesimo in sprejmimo v svoje domove.

Letošnjo kvatrnico je zaznamovalo še nekaj lepих znamenj. Mirenska župnijska skupnost je tako v svoji sredi pozdravila roja-

ka zlatomašnika Aleksandra Lestana, ki je petdeset duhovniških let začel kot kaplan v Idriji (1942-1945) in nadaljeval kot župnik v Velikih Žabljah (1945-1953), Prvačini (1953-1973) in sedaj v Črničah. Priložnostnemu nagovoru je sledila priljubljena »Zlatomašnik bod' pozdravljen« in po maši še zdravice na prostem. Lazaristovski skupnosti z Grada pa se je oba dneva aktivno pridružil sobrat Andrej Prebil iz daljnega Čila, ki se je kot gost z druge celine še bolj veselil doživetja pravega, domačega slovenskega praznika.

P.B.

ZRJ ni članica OZN

Glavni zbor Združenih narodov je odobril predlog resolucije Varnostnega sveta, ki med drugim določa, da Zvezna republika Jugoslavija, se pravi Srbija in Črna gora, ni naslednica nekdanje SFRJ in tudi še ni članica Organizacije združenih narodov. Za članstvo bo ZRJ morala šele zaprositi.

Na zasedanju glavnega zbora ZN sta med drugimi spregovorila predsednik Bosne in Hercegovine Alija Izetbegović in predsednik Hrvaške Franjo Tuđman. Predviden pa je tudi nastop predsednika Slovenije Milana Kučana.

Umrl je msgr. Angel Cracina

V Čempeju pri Fojdi, kjer se je rodil pred 83 leti, so v torek, 22. t.m., pokopali enega najzaslužnejših beneških duhovnikov msgr. Angela Cracina. Od leta 1937 do leta 1966 je bil župnik v Gorenjem Barnasu ter pri Svetem Lenartu, kjer je doživljal najhujše pritiske in napade, ker je dosledno zagovarjal načelo o rabi slovenskega jezika v cerkvi. Po večletnem pastirovanju v župniji Buie v Furlaniji, kjer je bil dekan, se je leta 1982 umaknil v Čedad kot kanonik tamkajšnjega kapitlja.

Slovesni pogreb v Čedadu je bil dokaz, kolikšen ugled je užival rajni kanonik. V cerkvi so se zbrali njegovi bivši farani iz Beneških dolin, iz Buie, pa tudi ljudje od blizu in daleč, ki so poznali in cenili njegovo narodnoobrambno in kulturno ter publicistično delo. Rajnik je bil duhovnik, ki je izgoreval za vero in svoje farane. Pogreba se je udeležilo več kot 60 duhovnikov. Poleg njegovih so-

bratov iz Benečije in Furlanije so prišli na pogreb še duhovniki kobarškega dekanata, a tudi zastopniki slovenskih duhovnikov iz Goriške in Tržaške.

Pogrebno mašo je vodil videmski nadškof, msgr. Alfredo Battisti, pri oltarju pa so stali še pomožni škof Brollo, pokojnikov nečak Giordano Cracina in čedajski župnik Modotti. Nadškof Battisti je v homiliji kratko povzel življenjsko pot Angela Cracine. Poudaril je njegovo pokončnost, njegov dosledni boj za zaščito verskih in narodnih pravic svojih faranov, njegovo gorečnost in znanstveno zavzetost, ki so ga gnale, da je pisal knjige in se študijsko poglobljal v pastoralo ter, čeprav že v letih, dosegel doktorat na Lateranski univerzi v Rimu.

Perosijev Rekvijem, ki ga je pod vodstvom Giuseppa Chiabudinija pel moški zbor, je v cerkvi ustvaril posebno vzdušje, saj so se ljudje poslavljali od človeka, ki je s svojo pokončnostjo bil pravi simbol tistih duhovnikov, ki so v Benečiji bili dosledni branitelji vere, a tudi slovenske besede, saj so ti dve vrednoti neločljivo povezani. Krsto so nato položili v grob v pokojnikovi rojstni vasi.

Marko Tavčar

Slovenski znanstvenik iz Trsta Peter Suhadolc je novi generalni tajnik Evropske seizmološke komisije; izvoljen je bil prejšnji teden na kongresu v Pragi. Gre za izredno odgovorno mesto, ki ga bo naš znanstvenik zasedal vsaj eno desetletje. Po ustaljeni praksi ostane namreč tajnik na tem mestu več kot eno mandatno dobo, saj gre za zahtevno delo, ki mora tudi imeti neko časovno kontinuiteto.

Peter Suhadolc se je rodil leta 1950, maturiral je na slovenskem klasičnem liceju v Trstu, nato pa je diplomiral iz fizike. Nekaj let je poučeval na tržaški fakulteti za naravoslovje.

Beneško-slovenski duhovniki v družbi svojega profesorja msgr. Trinka ter političnih predstavnikov Slovencev v Italiji. V prvi vrsti (od leve proti desni) so duhovniki: Chiacig, Cernet, Blasutto, Jaculin, Cernoia in Cracina. V drugi vrsti (prav tako od leve proti desni) pa stojijo: Cuffolo, Guion, dr. Besednjak, Qualizza, Trinko, Laurencig, ing. Rustja, Birtig in Cramaro.

Raymond Detres iz Belgije, poznavalec naših razmer

»Slovenska kultura se mi zdi zanimiva...«

Prejšnji teden se je v našem mestu mudil Raymond Detres iz Belgije, literarni urednik na radiu v Bruslju ter predavatelj na tamkajšnji univerzi, kjer poučuje zgodovino balkanskih narodov. Za nas je zanimiv zato, ker se ukvarja tudi s slovensko umetnostjo, predvsem sodobno. O naši književnosti je napisal daljšo študijo, ki je izšla v dvojni številki elitne revije Kreatief, namenjene kulturnim delavcem v Belgiji, pa tudi po bruseljskem radiu večkrat govori o slovenski umetnosti. Z Detresom smo se pogovarjali o njegovem delu in predvsem o njegovih stikih s Slovenijo. Sam obvlada hrvaščino, vendar tudi slovensko razume, vsaj toliko, da lahko tekste naših ustvarjalcev bere v originalu.

Raymond Detres

Kdaj ste se prvič srečali s slovensko književnostjo?

Ko sem študiral slavistiko v Belgiji. Na univerzi sem spoznal najvažnejše pisce — Prešerna, Župančiča, Kosovela, Cankarja... Ta književnost se mi je zdela zanimiva. Kasneje sem potoval v Jugoslavijo, bil pa sem tudi v Sloveniji in sicer leta 1988, ko sem se na Bledu udeležil srečanja PEN kluba. V Slovenijo sem takrat prišel z namenom, da predložim projekt za sestavo antologije o slovenski kulturi. Ta raziskava je leto kasneje izšla v Belgiji.

Kakšen pa je bil v Belgiji, to je v kulturnih krogih, katerim je bila ta antologija namenjena, odziv na to vaše delo, in katere avtorje ste predvsem vzeli v poštev v vaši raziskavi?

Delo je vzbudilo pozornost kritike, saj so razni časopisi objavili recenzijo o tej moji raziskavi. Poudariti želim, da je bila to prva knjiga, ki je v Belgiji izšla o Slovincih. Lahko torej rečem, da sem »odkril Slovenijo«. Slovensko književnost pa sem v svoji raziskavi hotel predstaviti kot sodobno kulturo. V poštev sem torej vzel sodobne pisatelje, vsi so še živeči, tako iz matice kot tudi nekaj imen iz zamejstva.

Kakšni pa so vaši stiki s slovensko manjšino v Italiji?

Predvsem bi povedal, da v Belgiji veliko vemo o manjšinah in o

njihovih problemih. Tudi pri nas živita dva naroda, Flamci (temu pripadam jaz) in Valonci, in oba mislita, da sta manjšina. Tudi zaradi domačih razmer sem torej za manjšinska vprašanja občutljiv. Kar pa zadeva Trst, bi rekel tole: ko sem v to mesto prišel prvič, nisem začutil slovenske prisotnosti. Kmalu pa sem jo spoznal in videl, da je zelo živahna, bogata, dinamična in to predvsem v vaseh okoli Trsta.

Ali nameravate v kratkem še kaj napisati o Slovincih?

Holandski institut, ki se ukvarja z srednjo in Vzhodno Evropo, bo prihodnje leto izdal knjigo o manjšinah in etničnih problemih. Pri sestavi tega dela bodo sodelovali različni avtorji, meni pa so poverili nalogo, da nekaj napišem o Slovincih in o manjšini v Italiji.

Udeležili ste se tudi Vilenice. Kakšen pomen ima po Vašem ta nagrada?

Na mednarodni literarni nagradi Vilenica sem bil prvič lansko leto. Zame je to pomembna priložnost, da se srečam s slovenskimi pisci, njihovo literaturo, saj v Belgiji o tem nimamo nikakršnih informacij. Obenem pa je Vilenica tudi priložnost, da se srečam z ustvarjalci drugih srednjeevropskih držav. Nagrada je obenem tudi dokaz, da je Slovenija del Evrope in mislim, da je kraj, kjer to srečanje poteka, zelo ustrezno, saj je prav v srcu Evrope.

Omenili ste, da v Belgiji nimate informacij o Sloveniji. Kako pa ste bili o dogodkih obveščeni lani?

Ko je lani izbruhnila vojna so tudi belgijska občila veliko poročala o tem. Letos o tem govorijo veliko manj in to je bolje. Mislim namreč, da se danes na Slovenijo gleda kot na povsem »normalno« državo. Na žalost pa je moral priti do vojne, da se je o Sloveniji sploh začelo govoriti. Prej niso vedeli, kaj je Slovenija, Slavonija, Slovaška... zdaj vedo.

Pogovarjala se je
Helena Jovanovič

»DELAJ IN MOLI«

V spomin na pokojnega p. Simona Ašiča - cistercijanca iz Stične

»Veste, ko bi se mi menihi držali samo tega vodila sv. Benedikta, bi bilo po nas — potrebno je tudi spanje!« Tako mi je nekaj mesecev pred smrtjo v slovo povedal p. Simon, znani slovenski zeliščar in človek z izrednim čutom za sočloveka in njegove boli... Kot bi hotel namigniti: »Sedaj bo pa že dovolj s temi čaji in obkladki, — tudi zame je prišel čas počitka...«

Rojen je bil 1906 v vasici Trebež pri Brestanici. Klasično gimnazijo je začel v Ljubljani in jo dokončal v Rakowicah na Poljskem. Avgusta 1930 je bil posvečen v Ljubljani. Nato so se začele njegove poti: Mogila pri Krakowu na Poljskem, kjer se ga patri še danes spominjajo, saj je bil tam magister novincev in prefekt bogoslovcev, potem v Ljubljani Slomškov zavod, po vojni pa zapori, pomoč pri dušnem pastirstvu v okoliških vaseh Stične in seveda čaji, zdravljenje in pomoč potrebnim, dokler se mu ni njegova življenjska pot iztekla 25. avgusta letos.

Pripravil je dve knjigi in skoraj dokončal tretjo... Prevodi so v hrvaščini in tudi poljščini. Tu pa tam so kakšen njegov recept za čaje prevajali v italijanščino, nemščino, pa tudi v španščino in francoščino... Pisana bera in bogata zapuščina skromnega človeka, odega v meniški habit... Kot tak bo marsikomu ostal v spominu, ko je hitel preko jas in travnikov s svojo košaro in nabiral zelišča za čaje. Dozdeva se mi, da je bila Sti-

čna z njim neka posebnost, ali še lepše: neki skrivnostni čar je dal njegov pogovor in njegovi nasveti. Vse, kar je govoril, je govoril iz srca, prepričan, da ga sogaovorec posluša, da bo tudi upošteval njegove nasvete in da ga jemlje resno! — Nekje podzavestno iz njega samega pa je izžarevala poduhovljenost, ki jo redko srečujemo tudi med tistimi, ki bi jo morali posredovati vsem, ki se z njimi srečujejo... Poznani so primeri, kako je kdo najprej zavil v spovednico in ni niti vedel, da je v njej ta blaga duša in šel potem, po končani maši, ali cerkvenem obredu v samostan in ga poiskal... Koliko notranje tolažbe in človeške modrosti je razsiral na vse...

Ob koncu še njegova modrost: »Če vas sredi nujnega dela zmoti obisk in bi se mu najraje izognili, reci sam pri sebi; Blagoslovi Gospod tega človeka, ki je prišel k meni, pa tudi mene, da bi ga tako sprejel, pa tudi razumel, kot bi ga Ti. Blagoslovi najin govor, da to tebi v čast, nama pa v korist...« — Skromen delček Benediktovega vodila, ki bi bil priporočljiv za nas vse, ki se nam tako mudi in ko vedno jamramo, da smo nekje moteni, ali pa nam manjka čas, mi mislimo, ker ga ne znamo razporediti in urediti, kot bi ga bilo treba...

Hvala dobri stiški menih tudi za vse tiste skrbi in pozornosti, ki ste jih vedno izkazovali vsem tistim, ki se vam niso nikoli zahvalili, vam pa ostajajo tihi dolžniki...

Ambrož Kodelja

Prevod knjige M. Molëta o muslimanski mistiki

Nekoč je Nietzsche dejal, da misticizem nastane takrat, ko se združita skepticizem in želja, drugi strokovnjak in proučevalec človeškega duha, Joseph Beauda pa je odvrnil, da velja tudi obratna trditev, da misticizem umre takrat, ko te vezi ni več. Danes pa velja skorajda vse in nič obenem, čeprav je res, da bi težko našli še dobo, v kateri bi bilo toliko zanimanja za razna gibanja, ki imajo, ali pa vsaj hočejo imeti z mistiko in misticizmom nekaj skupnega. Preveč bi bilo naštevanje raznih ezoteričnih gibanj in raznih »new age« gibanj, ki nočejo biti v nobeni instituciji, vsem pa je bistveno to, da se naslanjajo na neko mistiko, ki je skovana iz raznih drugih. Prav zato je izrednega pomena izdaja knjige, ki jo je spisal Slovenec Marijan Molë malce pred smrtjo, in je izšla šele po njegovi smrti, sedaj pa jo na italijanski trg pošilja Adelphi, kar je za resnost

Molëjeve študije zadostna garancija. Molë je bil namreč pravi matematični in glotološki genij, ki se je zaljubil v študij islama in temeljito preučeval islamsko mistiko v Teheranu in tako postal eden vidnejših strokovnjakov za sufizem, kot se islamski mistiki reče. Umrli je pri samo 39. letih, a je bil za časa življenja že strokovnjak, ki si je lahko privoščil sodbe o muslimanskih mistikih. Adelphi izdaja sedaj njegovo knjigo z naslovom »I mistici mussulmani«, ki nam prikaže v celoti, kako velik raziskovalec je Marijan Molë bil na svojem področju. V nekaj letih je namreč Molë postal izvedenec za sufizem in knjiga »I mistici mussulmani« je samo del njegovih zapiskov, katerih žal ni mogel urediti, ker je umrl že leta 1963. Molëjevo knjigo »I mistici mussulmani« uvrščajo v sam vrh študij o Islamu.

J.P.

NAŠA DRUŠTVA

Vaška skupnost Piščanci - Lajnarji

Pri Piščancih in Lajnarjih (dveh zaselkih nad Rojanom) se je pred nekaj leti začela zbirati skupina ljudi z namenom, da ustanovi kulturno društvo. Do tega sedaj formalno še ni prišlo, vendar skupina kljub temu deluje, saj je doslej priredila nekaj kulturnih večerov in družabnih srečanj, ki so bila izredno dobro obiskana. Upajmo, da se bodo domačini s Piščancev in Lajnarjev kmalu odločili za ustanovitev društva.

V teh dveh zaselkih pravzaprav nikoli ni bilo slovenskega kulturnega društva. V preteklosti so bili domačini vezani predvsem na Rojan, z Opčinami pa so imeli manj stikov. Kot nam je povedal dr. Renato Štokelj, ki je zelo aktiven pri odboru (sicer še ne formalnem) te vaške skupnosti, se je vse začelo leta 1978 in sicer za Kraški pust, ko so se domačini predstavili z lastno skupino. Po tem prvem poskusu je preteklo še nekaj časa, pred štirimi leti pa so se vaščani spet zbrali in se začeli pogovarjati, katero hišo pri Piščancih ali Lajnarjih bi bilo mogo-

kupiti hišo, ki so jo izbrali, vendar na žalost do prodaje ni prišlo in tako je začetno navdušenje splahnelo. Nekateri so trdili, da je treba prej ustanoviti društvo in nato poiskati sedež; drugi pa so menili obratno. Kljub tem nasprotnim mnenjem pa se je ta komaj rojena društvena dejavnost nadaljevala. Čeprav sedeža še ni, člani te vaške skupnosti sedaj že štiri leta sodelujejo na Kraškem pustu z vozom ali skupino (dobili so tudi nekaj nagrad), vsako leto pa priredijo tudi izlet. Letošnji bo prihodnji mesec, takoj po trga-tvi. Življenjski ritem obeh vasi je namreč prvenstveno že od nekdaj odvisen od trte. Treba je reči, da

Pogled na Piščance

(foto Egon)

so izleti, ki jih prireja vaška skupnost, izredno uspešni, saj se jih udeležijo prebivalci obeh vasi, tu-

di tisti, ki so italijanske narodnosti. Letos bodo skupaj šli na Gorenjsko.

V neuradnem odboru je okrog 15 oseb in nekaj je med njimi tudi mlajših. Poleg izletov prirejajo razne družabne in kulturne večere, ki potekajo večinoma po osmih v vasi, saj srečanj ni mogoče prirediti drugje. Ko pa organizirajo kaj pomembnejšega, prosijo za prostore društvo Sirena iz Barkovelj. Med prireditve vaške skupnosti s Piščancev-Lajnarjev sodi tudi vaški kres na predvečer sv. Ivana, filmski večeri (enkrat letno predvajajo film z izleta), ki se jih udeležijo prebivalci obeh vasi, in razna druga srečanja. Kot je rekel dr. Štokelj, so domačini, ki se ne bi udeležili teh srečanj, izredno redki. Omenimo naj še, da so člani te vaške skupnosti sodelovali lani pri organizaciji in izvedbi proslave ob 100-letnici pogrebne družbe v Rojanu, s katerim so prebivalci s Piščancev in Lajnarjev v preteklosti precej sodelovali, saj drugih slovenskih društev v bližini ni bilo.

V dveh vasi nad Rojanom, kjer je prebivalstvo predvsem zaradi strogih omejitev za gradnjo, saj so tu predvsem zelene površine, v glavnem ostalo slovensko, smo torej priča zametku novega kulturnega društva, ki bi bil nedvomno pomembna pridobitev. Pomisleki, ki jih imajo člani, so predvsem finančne narave, saj bi danes bilo težje dobiti podporo za odkup in preureditev sedeža, poleg tega pa je v teh vaseh izredno nizko število rojstev, tako da jih je v zadnjem desetletju mogoče šteti na prste. Pozitivno je že dejstvo, da so se pri Piščancih in Lajnarjih naši ljudje sploh začeli zbirati in če je res, da je najtežje stopiti prvi korak, potem smo lahko prepričani, da bomo prav kmalu priča rojstvu novega slovenskega kulturnega društva. Po vsej verjetnosti se bo imenoval: »Trta«, saj je obdelovanje trte poglavitna in najpomembnejša dejavnost v obeh vaseh.

Davorin Devetak

(hj)

25. jubilejni MOS '92 v Celju

V nedeljo se je zaključil, po desetih dneh natrpanega sporeda, 25. jubilejni Mednarodni obrtni sejem v Celju, edinstveni tovrstni letni pregled na Slovenskem, ki je namenjen nastopu domačih obrtnikov in pa razstavni ponudbi vsakovrstnih servisov, proizvodnih idr. pomožnih strojev za obrt. Celjska sejemska prireditelja raste iz leta v leto, od prvih skromnih začetkov iz 20. in 30. let ter od povojnega ne vedno pravega razumevanja s strani uradne gospodarske oblasti do današnjega sodobnega in mednarodno vprtega koncepta, ki se je še posebno učvrstil v 80. letih.

Eden od glavnih nosilcev celjskega MOS je bila tudi letos Obrtna zbornica Slovenije, ki je bila soudeležena pri izpeljavi samega sejma preko svojega specializiranega podjetja STEP in pa močno prisotna, tako z razstavljalci kot z razčlenjeno informacijsko-posvetovalno strukturo. Na 51.000 m² razstavne površine, s 17.600 m² pokritih prostorov, so bile med 1610 razstavljalci prisotne domala vse območne Obrtne zbornice in številne obrtne zadruge iz vse Slovenije. Med 350 tujimi razstavljalci, v glavnem iz Avstrije, Nemčije, Italije (Fjk je zastopal tudi goriški Čer-impex), Madžarske, BiH, omenimo Obrtno zbornico za München in visoko Bavarsko.

Jubilejno vzdušje in pestrost razstavnega programa je potrdila tudi letošnja rekordna udeležba obiskovalcev. Kakih 280 tisoč obrtnikov (v Sloveniji jih je približno 50 tisoč) in drugih obiskovalcev iz Slovenije in sosednjih srednjeevropskih držav si je lahko ogledalo (in tudi nabavilo) številno ponudbo, od računalniškega hardvera in softvera do raznovrstnih strojev in opreme za kovinsko-predelovalno proizvodnjo, elektro dejavnost, predelavo lesa, gostinsko in živilsko dejavnost, gradbeništvo, kmetijstvo.

Navadni obiskovalci pa so imeli na voljo širše uporabno blago iz področja pohištva, gospodinjstva, vrtnarstva, športnih oblačil, domače obrti, igrač, prostega časa in na splošno široke potrošnje. Sejamski živahnosti so pripomogle še druge spremljevalne ponudbe, od praktičnega prikaza opravljanja raznih tradicionalnih obrti (lončarstvo, čipkarstvo, pletarstvo itd.) do izbrane gostinske ponudbe s specialitetami iz vseh krajev Slovenije.

Skratka profil letošnjega jubilejnega MOS '92 je zadoščal tako specifično-strokovnim zahtevam kot bolj splošno potrošniškim. Prav tako je odseval sedanjo dinamično podobo slovenskega obrtništva, nekje sredi poti med varnim objemom tradicije in že dosežene kvalitete ter skrbmi in tveganji za neobhodno potrebno posodobitev in tržno uveljavitev perspektivnejših sektorjev. To so neke nakazali tudi poslovni sestanki in širši razgovori, ki so potekali, denimo, ob informativnih dneh Obrtne zbornice Slovenije, ob dneh posvečenih raznim državam (Madžarski, Avstriji, Nemčiji) ter še zlasti ob Mednarodnem dnevu kooperacij malega gospodarstva Vzhod Zahod, ko je slovensko ministrstvo za malo gospodarstvo priredilo posebno Borzo kooperacij med domačimi obrtniki in tujimi operaterji iz evropskega prostora (od Nizozemske do Českoslovaške) in Azije (Hong Kong, Koreja).

V tem smislu je želeli in pričakovali večjo udeležbo iz našega konca, tako da bi s prisotnostjo slovenskih obrtnikov in zunanjetrgovinskih operaterjev iz Fjk na tem sejmu preusmerili del interesa slovenskih obrtnikov tudi proti nam. Kdo ve, če bomo že na prihodnjem 26. MOS v Celju imeli tudi Dan Italije ali Dan Fjk, na katerem bodo, seveda, primerno prisotni tudi naši gospodarstveniki?

Z roko v žepu

Tržaški italijanski dnevnik je pred dnevi s poudarkom poročal o govoru, ki ga je imel listarski prvak in podtajnik v ministrstvu za trgovinsko mornarico pred kostnico v Medeji na Goriškem. List je tudi objavil njegovo sliko, s katere je lepo razvidno, kako edini politik iz Furlanije Julijske krajine v sedanji rimski vladi med govorom pred kostnico drži roko v žepu.

Taka drža je, kot so nas učili, ko smo še nosili kratke hlače, nesodobna in kaže med drugim na nespoštljiv odnos do poslušalcev; utegne pa tudi biti znak zadrege.

Iz poročila tržaškega dnevnika izhaja, da se je podtajnik in listarski prvak, izvoljen na socialistični listi, v svojem govoru predvsem zaganjal proti slovenski manjšini in spet načeljal vprašanje fojb. Je morda zares iz zadrege držal roko v žepu?

če odkupiti in jo preurediti v sedež. Udeležba na tem prvem sestanku je bila zelo številna, vsakdo je imel kak predlog ali kako zanimivo idejo. Domačini so hoteli tudi ustanoviti zadrugo in od-

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik. Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

Naslov: PALACE HOTEL, Corso Cavour 63, 34170 GORIZIA
GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti HOTEL EMONA, II. kat.
je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/7027878

Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 26, 00185 ROMA

V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

Bogdan Grom razstavlja v Kanalu

V okviru Kogojevih dnevo, so v Kanalu v galeriji Rika Debenjaka odprli zelo zanimivo razstavo, ki je vredna tudi zaradi svoje redkosti ogleda. Zelo malokrat namreč vidimo pri nas sicer Slovence Bogdana Groma, ki se je v petdesetih letih za stalno odselil v ZDA, kjer je zaživel na novo.

Razstava nam ga pa lepo prikaže, saj je na ogled 75 njegovih del, ki gredo od litografij iz leta 1957 do najnovejših ilustracij. Predvsem pa na razstavi spoznamo Groma kot umetnika, ki se je poskusil skorajda z vsemi umetniškimi zvrstmi na likovnem po-

dročju, saj je v svoji drugi domovini, v ZDA, kjer sedaj živi, uspel tudi kot monumentalni kipar, ko je mešal različne materiale in ustvarjal različne kombinacije. Pri Gromu gre za umetnika, ki je slovenskega rodu in je najprej živel v italijanskem okolju, katero je nujno nanj vplivalo, vsaj na likovnem področju namreč. Kljub vsemu se pa ni odrekel svojemu Krasu sredi katerega je bil rojen in slovenstvu, ki ga je že od mladih nog delalo drugačnega od italijanskih tovarišev. In tak je odšel v ZDA, kjer je na novo zaživel.

Drago Legiša

Krščankosocialno gibanje na Primorskem po drugi svetovni vojni (3)

Takšno je bilo torej stanje na Tržaškem in tudi na Goriškem, čeprav tu Slovenska krščanska socialna zveza po drugi svetovni vojni formalno sploh ni obstajala (kot smo že omenili na začetku). Obstajala je le SDZ, katere vidnejša predstavnik sta bila katoličan Anton Kacin in liberalec Avgust Sfiligoj.

Ko je 27. maja 1954 začel v Trstu izhajati tednik Novi list, za ustanovitev katerega je dal pobudo Engelbert Besednjak, je v vrstah SKSZ prišlo do razkola. 20. junija istega leta so nasprotniki Besednjakove skupine, sicer manjšina v SKSZ, ustanovili Slovensko katoliško skupnost. Njen tajnik je postal Peter Šorli, ki se je medtem razšel z Besednjakom, katerega je prej privabil v SKSZ.

Slovenski krščanski socialci so svoje delo nadaljevali in še dalje podpirali prizadevanja za uresničenje že omenjenega političnega programa. Še dalje so bili prisotni v vrstah tistih, ki so se zavzemali za ureditev slovenskega šolstva; po svojih predstavnikih so delovali v javnih upravah in se zavzemali za uveljavljanje spravljive in strpne politike med slovensko narodnostno skupnostjo v Italiji. Predstavnik SKSZ so dali pobudo za ustanovitev Krožka mladih izobražencev, ki je v Trstu v kratkem postal vplivna slovenska mladinska organizacija. Odločno so podprli ustanovitev slovenske skavtske organizacije, ki se je kmalu razvila v pomembno in dragoceno slovensko mladinsko organizacijo. Na občinskih volitvah leta 1960 so odločilno podprli prizadevanja za sestavo skupne liste v narodnostno ogroženi devinsko-nabrežinski občini. Ta lista je bila dejansko predhodnica Slo-

Zdravnik svetuje

LEDVIČNI KAMNI

Za to bolezen je značilno, da se v ledvicah kristalizirajo soli, ki so raztopljene v urinu. Največkrat kristale nevede izločimo z urinom v obliki peska, ki ga s prostim očesom niti ne opazimo. Če ta pesek rani sluz sečevoda in mehurja, opazimo v urinu kri. V tem primeru moramo takoj k zdravni-

Dr. EDI KOŠUTA

ku, da ugotovi vzrok te krvavitve. Če teh kristalov ne izločimo, se postopoma povečajo in prarastejo v kamen. Ko se tak kamen zagodzi v sečevodu, pride do kolike. Sečevod se začne močno krčiti, ker skuša tako izločiti kamen v mehur. Ti krči so izredno boleči. Bolečino pacient občuti v predelu ledvic in mehurja, izžareva pa se tudi proti spolnim organom ter v notranjo stran stegna. Bolečine minejo, ko se kamen izloči. Kamen, če je le mogoče, damo analizirati v laboratorij, ker bo od tega odvisno zdravljenje. Večji kamen lahko zapre sečevod in tako povzroči trajne poškodbe na ledvicah.

Komur so kdaj našli večje količine kristalov v urinu ali je že imel kamne na ledvicah, veljajo naslednji nasveti. Kot prvo bi morala taka oseba vedno piti dovolj vode. Voda naj bo oligomineralna (ki vsebuje malo soli), dobra pa je tudi voda iz domače pipe. Te

osebe bi morale piti toliko, da bi iz telesa izločile vsaj dva litra urina dnevno. Enkrat na teden bi morale spiti v pol ure en liter vode. Tako si dobesedno operejo ledvice. Izogibati bi se morale vsem tistim situacijam, ko se človek zelo poti in pije malo vode. Paziti morajo tudi na urinarne infekcije, ki stanje znatno poslabšajo. Zelo dobrodošla je telovadba kot npr. tek, skakanje z vrvi, co, tek po stopnicah, ježa... tako namreč kamni gredo lažje iz sečevoda v mehur in jih nato izločimo.

Tržaška knjigarna in TK Galerija

vabita ob otvoritvi sezone

v četrtek, 1. oktobra 1992 ob 17.30

• **Gabrijel Stupica**, pregledna razstava, predstavila jo bo Tatjana Pregl

• **Marko Kravos**: Obzorje in sled, zbirko bo predstavil Tone Pavček

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

venske skupnosti, koalicije slovenskih nekomunističnih organizacij na Tržaškem in po občinskih volitvah leta 1962 v Trstu tudi enotna slovenska politična organizacija. Z rojstvom Slovenske skupnosti so se dejansko uveljavili temeljni pogledi SKSZ na politiko v zamejstvu in sta se tudi uveljavili obe bistveni programski točki krščanskega socialnega gibanja.

Novi list je v prvi številki konec maja 1954 objavil uvodnik, ki med drugim pravi: »Dvigal bo⁽¹⁶⁾ slovenski narodni ponos in se boril neustrašno za našo enakopravnost na vseh področjih javnega življenja.

Iz tega ne sledi, da bomo Italijane sovražili. Nasprotno! Izkazovali jim bomo spoštovanje, ki ga sami zase od njih zahtevamo. Do Jugoslovancev bomo pa gojili ljubezen, ker so naši krvni bratje, čeprav vlada danes v Jugoslaviji režim, katerega idejno odklanjamo.«

»Novi list se bo v prvi vrsti zavzemal za socialno zatirane in prezirane, za revnega, delovnega človeka, ki tvori večino in jedro našega naroda.«

»Smatramo, da mora poštenje veljati ne samo v zasebnem, temveč tudi v javnem življenju. Predvsem tu naj se izvajajo načela krščanske morale!«

»Nikdar niso ljudje, tudi časnikarji in politiki, toliko lagali kakor v našem času. Novi list se bo tej poplavi laži uprl in dosledno branil resnico.«

»Ljudstvo resnično želi miru. Do grla je sito medsebojnih preprirov, obrekovanja po časopisih. To željo ljudstva bomo upoštevali in se po njej ravnali.«

»Sprejemamo pa vodilo Janeza Evangelista Kreka, ki je rekel: Kar je res in kar je pravično, to mora odsevati iz človeških besedi in dejanj, četudi je ves svet proti temu!«

Uvodnik verno odraža temeljni program tedanje SKSZ.

(konec)

OPOMBE:

(16) Novi list, 27.5.1954